

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem
Varia Ervditione Noviter evoluta**

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

3. Fatum in sano sensu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

filium, nec constantia repugnare potest. Nec desunt, qui illud Cleanthis, in ore habent. *Ducunt volentem fata, nolentem trahunt.* Quod si ita est, & homines fatali necessitate aguntur, nulla sunt supplicia constituenda maleficis: omnia enim scelera vel in fatum, vel fortunam reijci poterunt, cui reluctari, etsi velis, non queas. Et si est inevitabile, quidquid in fatis decretum, ergo frustra sunt supplicationes, preces, vota, piamina ad mala imminenda avertenda. Mirè se hinc torquet Stoicus Seneca; audiamus: Fata aliter jus suum peragunt, nec ulla commoventur prece, non misericordia flectuntur, non gratia. Servant cursum irrevocabilem, ex destinato fluunt. Quemadmodum rapidorum aqua torrentium in se non recurrit, nec moratur quidem, quia priorem superveniens præcipitat: sic ordinem rerum, fati æterna series rotat, cujus hæc prima lex est, stare decreto. Quid enim intelligis fatum? Existimo necessitatem rerum omnium, actionumque quam nulla vis rumpat. Hanc si sacrificiis, & capite niveæ agnæ exorari judicas divina non nosti. Sapientis quoque viri sententiam negatis posse mutari; quanto magis Dei? Quid si admotæ diis preces fuerint, si vota suscepta? Ita hoc non est contra fatum, sed ipsum quoque in fato est. Aut enim futurum est, aut non: si futurum est, etiam si non susceperis vota, fiet. Si non est futurum, etiam si susceperis vota, non fiet. At futurum hoc est; sed si vota suscepta fuerint. Puta me tibi manus dare, & fateri, hoc quoque fato esse comprehensum, ut utique vota fiant. Sic cum sanitas videatur esse de fato, debetur & medico: quia ad nos beneficium fati per hujus manus venit. lib. 2. nat. quæst. In circuitu ambulat Romanus hic Philosophus, ejusque cerebrum cum fato circumagitur, jam necessitatem inevitabilem agnoscendo, jam eam per exceptionem, ut vocant, *mediam*, per expiationes & procuraciones avertendo; jam etiam medicum in consilium & moderationem fatorum admittendo.

III. (c) Fatum juxta Catholicos est complexio quædam causarum secundarum, quæ licet ex se incertæ sint ac variabiles, prout tamen subsunt divinæ providentiæ, infallibilem inferunt effectum. Deus verò causas omnes juxta cujusque naturam ordinat, quasdam necessario, quasdam liberè; ad effectus bonos movendo, atque illuminatione tam intellectûs, quàm sanctis inspirationibus impellendo; effectus verò malos tantummodo permittendo. Unde fati hoc modo sumpti descriptionem sic tradit Boëtius lib. 4. Consol. prof. 6. Fatum est inhærens rebus mobilibus dispositio, per quam divina providentiâ suis quæque ne-

ctit

(c) Fatum in sano sensu.

est ordinibus. Secundum Conimbric. lib. 2. Physic. c. 7. Fatum appellatur ordo immobilis, quia stabilis est & firmus, non in se absolute, sed relatus ad divinam providentiam. Nam causarum secundarum alia ex libertate, alia solo naturæ impetu, alia contingenter, alia necessario ex se ac suo apte ingenio operantur. Atque hæc in agendo varietas ad pulchritudinem & ornatum universi magnopere conducit: quam qui mundo adimunt similes iis sunt, qui è pictura colorum differentiam, è musica vocum varietatem, è comædia personarum multitudinem tollunt.

IV. (d) Quidam quadruplex fatum statuunt. Primum *Mathematicum* est, quod ligat & necit firmiter actiones omnes, eventusque ad vim siderum & posituram stellarum. Secundum *Naturale*, id est, ordo causarum naturalium, quæ nisi impediuntur, vi & naturâ suâ, certum, eundemque producant effectum. Tertium violentum, *stoicum* nempe & *Poëticum*, quod Seneca definit necessitatem rerum omnium, actionumque, quam nulla vis rumpit: Deum ipsum, & actiones omnes internas, & nostræ voluntatis, huic fato subjiciens. Quartum est *Theologicum*, series scilicet ordōque causarum à divino consilio pendens vel inhærens rebus mobilibus, immobile divinæ providentiæ decretum, quod singula suo ordine, loco, tempore firmiter reddit. Vide S. August. lib. 5. de civit. c. 9. Et Lips. lib. 1. de constant. c. 17. & 18. Itemque P. Georg. Stengelium tom. 1. de Judiciis divinis. cap. 27. Ubi inter alia hæc disserit: Multi fati legibus ita addicunt, adstringuntque omnia, ut libertatem arbitrij manifestè tollant. Quidam namque opinantur, fatum esse naturalem quandam ac necessariam rerum consequentiam; eamque ex ipsis astris deducunt. Alii, inquit, fatum esse indeclinabilem rerum seriem & catenam, per æternæ consequentiæ ordines, semet implicantem. Utrique in Fato fiunt fatui: illi, quia astris, quibus sapiens dominatur, nimiam tribuunt potestatem: isti, quia non fati dispiciunt, quale sit inter facta & facienda discrimen. Nam etsi, quod factum est, infectum fieri nequit; id tamen, quod faciendum est, liberè faciendum; aut etiam omitti potest. Tametsi ergo Fatum, prout Ethnici sumebant, significabat aliquam in eventis necessitatem, imò etiam necessitatem in ipso Deo; prout tamen ab Aristotele, & rectè sentientibus accipitur, non solum non infert necessitatem in Deo, cum Deus liberè ordinet fatum; sed etiam in agentibus liberis creatis non ponit necessitatem; cum causæ proximæ in effectum influentes, influant juxta modum ejus. Quocirca si sint liberæ, influunt cum libertate, seu,

libertate

(d) *Fatum Mathematicum.*